

- Mesačník Transparency International Slovensko
- Vychádza s podporou USAID

Vážení čitatelia,
znalci problematiky korupcie!

Verím, že v našom regióne sú obe oslovené skupiny identické, že každý čitateľ ktoréhokolvek média rozumie aspoň niektorému aspektu problematiky korupcie. Málokto u nás, bohužiaľ, nemá s ňou vôbec žiadne skúsenosti. Rastie aj, našťastie, skupina ľudí, ktorí si uvedomujú potrebu jej potlačenia a poznajú na to efektívne prostriedky. Vývoj korupcie a boja proti nej nie je ideálny, myslím však, že sa ubera správny smerom. Preto nie je jednoduché prispieť novým aspektom korupcie a už vôbec nie odkryť nový pohľad pre čitateľov mesačníka Pod lupou. Jediná oblasť, ktorá mi pripadá trochu zabudnutá a na ktorú by som rád upozornil, je šport. Ostatné oblasti, ohniská korupcie, boli a priebežne sú identifikované veľmi presne a pružne: financovanie politických strán, hospodárenie obcí, verejné obstarávanie, zdravotníctvo, súdnictvo, zahraničná pomoc a podobne. Šport akosi stále považujeme za detskú hru, ktorú netreba brať vážne, dospelo. Celosvetovo je však sektor zábavy, vrátane športu, veľmi rýchlo rastúcim biznisom prinášajúcim veľké výnosy a zisky. Obraty futbalových, hokejových, bejzbalových, basketbalových a iných klubov sa rovnajú obratom veľkých priemyselných firiem, v individuálnych disciplinách, ako napríklad tenis či golf, im konkurujú príjmy jednotlivcov. Šport je tak trochu zabudnutý aj z iných dôvodov. Možno sa nám zdá, že korupcia v zdravotníctve či súdnictve má na jednotlivca väčší negatívny vplyv. Lenže šport, popri svojom vplyve na ekonomiku, má obrovský vplyv na morálny vývoj človeka. Len málokto sa nestrelol so športom aktívne a vari nik sa mu nevyhol aspoň pasívne ako divák. Už malé deti počúvajú, koľko vraj stojí rozhodca, koľko treba zaplatiť za zlý výkon hráčov, koľko stojí umiestnenie veľkého lukratívneho športového podujatia do tej-ktorej krajiny či mesta. Veľké korupčné aféry vo svetovom športe sa objavujú pravidelne, niekoľkokrát do roka. Šport už dávno nie je a ani skoro nebude coubertinovským fenoménom, v ktorom bola prítomnosť peňazí amorálna. Je to veľký biznis a ako taký priťahuje hladačov renty, ľudí ochočných korumpovať a byť korumpovaní čoraz viac. Prišiel čas brať ho vážne aj z tohto hľadiska.

Eugen Jurzyca

Z korupcie obvinili dvoch inšpektorov práce

(SME, 12. 5. 2004)

Trest odňatia slobody tri až osem rokov hrozí dvom inšpektorom z prešovského Úradu inšpektorátu práce, ktorí sú obvinení z trestných činov zneužívania právomoci verejného činiteľa a prijímania úplatku. Do rozporu so zákonom sa dostali na prelome apríla

a mája, keď si od podnikateľky z Kochanoviec v okrese Humenné vypýtali úplatok 10-tisíc korún. Podnikateľka prípad oznámila na políciu a spolupracovala pri zadržaní úradníkov. Milan O. a Jozef P. prišli na kontrolu do firmy v Kochanovciach a od jej majiteľky si vypýtali úplatok za to, že v protokole

z kontroly uvedú čo najmenšie nedostatky. Policajti zorganizovali akciu na zadržanie inšpektorov a keď si pri vyhodnocovaní kontroly opäť vyžiadali peniaze, zadržali ich pri odchode z firmy. Odchádzali odtiaľ so šiestimi tisíckami, ktoré však predtým označila polícia.

Skorumpovaní lekári

(NÁRODNÁ OBRODA, 15. 5. 2004, PRAVDA, 6. 5. 2004)

Päťdesiatšedemročný posudkový lekár Emil H., pracovník Sociálnej poisťovne (SP) v Leviciach, zbral úplatok 10-tisíc Sk za priznanie invalidného dôchodku. Po prebratí úplatku ho zadržala polícia. V prítomnosti svojho advokáta Emil H. peniaze vydal. Lekára obvinili z úplatkárstva, on tvrdí, že je nevinný. Údajne mu invalidný dôchodca pri vyšetrovaní nebadane strčil obálku do vrecka pláštá. Ak sa však pre-

ukáže jeho vina, hrozí mu väzenie 1 až 5 rokov. Emil H. na súd počká na slobode. Iný prípad však hovorí o tom, že lekár Vladimír Vavák z Východnej, ktorý pred tromi rokmi prijal od pacienta úplatok a bol za to odsúdený na rok väzenia, doň nepôjde. Krajský súd v Žiline totiž vyhlásil nový rozsudok - podmienený trest dva roky s odkladom na štyri roky. V. Vavák musí zaplatiť aj peňažný trest 200-tisíc korún, inak by si odpykal rok väzenia za marenie

súdneho rozhodnutia. Rozhodnutie súdu je konečné a právoplatné. Štotisícový úplatok zbral V. Vavák od svojho pacienta za vybavenie invalidného dôchodku. Pacient bol v skutočnosti nasadený policajný agent. Lekár tvrdil, že do jeho dokumentácie písal diagnózy, ktoré v skutočnosti u neho nezistil, a bez objektívneho nálezu a odborného vyšetrenia mu vypísal mesačnú práceneschopnosť ako astmatikovi. V. Vavák sa súkromnej praxe vo Východnej vzdal. Krajský súd mu však nezakázal vykonávať lekársku prax.

Generál Kuča odolal úplatku

(NOVÝ ČAS, 11. 5. 2004)

Generál Jaroslav Kuča nechal ponúkaný úplatok. Šéfa štábu personálneho manažmentu generálneho štábu sa podľa polície pokúsil podplatiť 280-tisícimi korún

Ján Č. V korupčnej afére išlo o ponuku desaťpercentnej provízie za neodôvodnené uprednostnenie jedného personálneho systému. Na prípad je škandalózne, že stíhaný Ján Č. pred rokom a pol pôsobil ako

zástupca náčelníka generálneho štábu. Bývalý druhý muž tohto štábu neprešiel bezpečnostnou previerkou a odišiel z armády. V súvislosti s pokusom o podplatenie generála sa minister obrany Juraj Liška vyjadril: „Od nástupu podporujem boj proti korupcii a budem tak postupovať aj ďalej.“

Správa ciest terčom podozrenia z korupcie

(HOSPODÁRSKE NOVINY, 6. 5. 2004)

Podľa Najvyššieho kontrolného úradu SR (NKÚ) Slovenská správa ciest (SSC) v rokoch 2001 a 2002 v dvoch prípadoch porušila zákonom stanovené pravidlá. NKÚ podal podnet na Ministerstvo financií SR, aby v budúcom rozpočtovom období z účtu SSC odpočítalo približne 201 miliónov korún, s ktorými mala SSC nehospodárne nakladať. Podľa podpredsedu NKÚ Igora Malého v jednom z prípadov podali podnet aj na odbor boja proti korupcii Úradu vlády. Počas výstavby diaľnic sa priebežne menili pôvodne dohodnuté podmienky

financovania, pričom indexácia cien dodávok bola stanovená na základe indexačných kvót štatistického úradu. Tie počas dvoch skúmaných rokov dosahovali 85 až 90% ceny dodávok. „Počas výstavby SSC podpísala dodatky k zmluvám, ktoré indexáciu zvýšili až na 100%,“ uzatvára I. Malý s tým, že práve tento prípad je zdrojom podozrenia z korupcie. V ďalšom prípade ide o porušenie rozpočtovej disciplíny, keď pri výstavbe diaľničného úseku Nová Baňa - Rudno nad Hronom vypílatila správa SSC firme Doprastav zálohovú platbu presahujúcu povolený limit.

Väzenský dozorca zbral úplatok

(NOVÝ ČAS, 5. 5. 2004)

Priamo pri preberaní úplatku 15-tisíc korún zadržala polícia na parkovisku v Trnave príslušníka Zboru väzenskej a justičnej stráže Lubomíra P. Vyšetrovatelia ho už obvinili z trestného činu nepriamej korupcie a hrozí mu trojročné väzenie. Vychovávateľ z Ústavu na výkon väzby v Hrnčiarovciach nad Parnou „inkasoval“ za kladný posudok pre jedného odsúdeného, na základe ktorého sa mu podarilo získať podmienené prepustenie na slobodu po odsedení polovice trestu.

TIS INFORMUJE

Dňa 14. 5. 2004 sa prezidentka TIS Emília Sičáková-Beblavá, externí spolupracovníci TIS Vladimír Pirošík a Ivan Rončák zúčastnili na diskusií pri okrúhlym stole na tému protikorupčných opatrení v samospráve v krajinách V4. Okrúhly stôl sa konal vo Varšave.

TIS zorganizovala dňa 28. 5. 2004 workshop o možnosti verejnej kontroly vodárenských spoločností na Slovensku. Workshop sa uskutočnil v Pálffyho paláci na Zámockej ulici v Bratislave za účasti zástupcov Európskej komisie.

výber z TI Newsletter, Berlín, domácej a zahraničnej tlače

EURÓPA

TALIANSKO: LEGISLATÍVNE ZMENY V TALIANSKU

V súvislosti s vyšetrovaním korupčného škandálu talianskeho energetického koncernu Enel sa skúmali aj obchody s nemeckou spoločnosťou Siemens. Výsledok - milánsky súd zakázal koncernu uzatvárať obchody so štátnymi podnikmi a úradmi na jeden rok. Energetická divízia Siemensu sa tak nemôže zúčastňovať na verejných zákazkách na Apeninskom polostrove. Korupčný škandál sa týka firmy Enelpower - dcérskej spoločnosti koncernu Enel. Talianski vyšetrovatelia skúmajú zákazky na modernizáciu talianskych elektrární. Štátna prokuratúra Siemensu vyčíta, že umožnil dvom svojim manažérom podplatiť bývalých členov predstavenstva Enelpower v záujme získať zákazky na plynové turbíny v roku 2000. Úplatky dosahujú šesť miliónov eur (250 mil. Sk). Talianske úrady sa však zaoberajú aj inými verejnými zákazkami, ktoré získal Siemens v období od roku 1999 až 2001 v Taliansku a na Blízkom východe. Posledné zmeny zákonov v Taliansku umožňujú aj súdne stíhanie firiem a nielen členov predstavenstiev. Spoločnostiam tak môžu súdy nariadiť zastavenie činnosti v krajine alebo zakázať predaj ich produktov.

V Taliansku rovnako definitívne vstúpil do platnosti kontroverzný mediálny zákon, ktorý posilní pozíciu mediálneho koncernu Mediaset premiéra Silvia Berlusconiho. Zákon nanovo reguluje príjmy z celého systému komunikácie, do ktorých započítava aj príjmy z tlače, koncesionárskych poplatkov či internetu. Obmedzuje síce dominantnú pozíciu na trhu limitom 20% príjmov z tohto koša oproti 30-im % z doteraz samostatne stanoveného televízneho trhu, umožní však mediálnej skupine premiéra Berlusconiho reálne vzrásť. Doneďávna platná norma bojovala proti zneužitiu monopolného postavenia stanovením 30%

hranice príjmov z televízneho trhu. Súkromný Mediaset i štát na RAI sa so svojimi tržbami už pohybovali na hranici porušenia tohto limitu. Nanovo zadefinovaný koš príjmov by teoreticky umožnil ďalší rast tržieb, a to napriek naoko prísnejšiemu obmedzeniu na 20% príjmov. Tržby Mediasetu, ktoré dosahujú 2,5 miliardy eur, by tak teoreticky

trest. Za peniaze odsúdenému podľa obvinení sľúbili, že preňho zariadenia udelenie milosti prezidentom pri príležitosti vstupu krajiny do EÚ. Podozrivý komisár potvrdil, že podnikateľ J. D. dokonca prevzal od družky odsúdeného 400 tisíc českých korún. Korupcia v radoch polície je pálčivý problém, na ktorý verejnosť už dlhšiu dobu poukazuje. Pred pražským obvod-

mohli narásť o ďalšie vyše dve miliardy eur. **(TREND, 6. 5. 2004 a 13. 5. 2004)**

ČESKO: POLICAJT ČELÍ OBVINENIU, ŽE ŽIADAL ÚPLATOK ZA PREZIDENTSKÚ MILOŠŤ

Policijný komisár z Jindřichovho Hradca P. K. je podozrivý z korupcie. Spolu s ním je obvinený aj podnikateľ J. D. z Kunžaku. Obaja sú stíhaní pre trestný čin nepriameho úplatkárstva, za ktorý im hrozia až dva roky väzenia. Podľa štátneho zástupcu žiadali dvojmiliónový úplatok od P. Š., ktorý si vo väzení odpýkava nepodmieneny

ným súdom sa začal spovedať z prijímania úplatku kriminalista Jiří Čermák. Podľa obžaloby si požiadaval o úplatok výmenou za to, že u muža podozrivého z účasti na rozsiahlych podvodoch nenavrholne uvalenie väzby.

AMERIKA

USA: PREZIDENT SVETOVEJ BANKY ODMIETA PODOZRENIA Z KORUPCIE

Prezident Svetovej banky (SB) James Wolfensohn odmieta obvinenia, že korup-

cia zrejme odčerpala až 100 miliárd amerických dolárov z projektov SB určených na pomoc chudobným krajinám. Predseda Komisie pre zahraničné vzťahy Senátu Richard Lugar citoval odhad Jeffreyho Wintersa z Northwesternskej univerzity, že SB participovala „prevažne pasívne v korupcii zhruba 100 miliárd dolárov z vlastných rozvojových fondov“. SB rázne odmieta obvinenia ako nepodložené. J. Wolfensohn tvrdí, že nepozná ich pôvod, ale podľa neho môžu mať obvinenia „politické pozadie“. „Nemyslím, že to niekto berie vážne,“ povedal. „Nemáme strach, ak je medzi nami podvodník, nájdeme ho a zatvoríme do väzenia,“ dodal J. Wolfensohn.

AFRIKA

NIGÉRIA: ŠISTI ŠTÁTNI GUVERNÉRI SÚ PODOZRIVÍ Z KORUPCIE

Najmenej šesť súčasných štátnych guvernérov Nigérie a jeden ich bývalý kolega je vyšetrovaných pre údajný nelegálny presun štátnych fondov do zahraničia. Celková suma vyše 58 miliárd niár (asi 417 miliónov USD) bola presunutá zo západu Afriky do zahraničia, čo bolo podľa žaloby súčasťou údajného trestného činu, ktorý guvernéri spáchali. Noviny *Sunday Punch* v súvislosti s prípadom citovali zdroje pochádzajúce z Nezávislej komisie pre korupciu a obdobné trestné činy (angl. *Independent Corrupt Practices and Allied Offenses Commission*). Tie potvrdili, že štyria podozriví guvernéri sú z vládnucej Ludovej demokratickej strany a dvaja z opozičnej Ludovej strany Nigérie. Z nej pochádza aj ďalší obvinený - bývalý guvernér. Podľa aktuálnych prieskumov Transparency International je Nigéria jednou z piatich najskorumpovanejších krajín na svete. ◆

NOVÁ PRÁVNÁ ÚPRAVA ZODPOVEDNOSTI ZA ŠKODU

Ešte na jeseň minulého roka, 28. októbra 2003, bol z iniciatívy poslanca Jána Drgonca v parlamente prijatý zásadný nový právny predpis - zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov

(ďalej len „ZZŠ“). S účinnosťou od 1. júla 2004 tak tento zákon úplne nahrádza doterajšiu zastaralú právnu úpravu z roku 1969, pričom viaceré ustanovenia ZZŠ môžu mať aj významný protikorupčný efekt. Pozrime sa teraz na najdôležitejšie časti ZZŠ podrobnejšie.

Štát, samospráva
a zodpovednosť

Predstavte si nasledujúce situácie: Policajt zabaví občana vec, o ktorej má podozrenie, že pochádza z trestnej činnosti. Po čase sa podozrenie nepotvrdí, ale vec vráti poškodenú. Žaloba na súd bola podaná už pred tromi rokmi, ale okrem výzvy na zaplatenie súdneho poplatku sa stále nič neudialo. Obec ako stavebný úrad neprizve do konania vlastníkov susedných pozemkov a napriek tomu vydá stavebné povolenie, ktoré významne zasiahne do ich vlastníckych práv. Mestský úrad vôbec nereaguje na podané žiadosti o informácie a občan sa tak nemôže dozvedieť, za koľko a komu mesto odpredalo štyri staršie motorové vozidlá, o ktorých kúpu mal tiež záujem...

Spoločným menovateľom týchto prípadov je nesprávny postup zo strany úradov a ďalších orgánov, ktorý nielen skomplikoval občanom život, ale im aj spôsobil škodu. A práve úlohou nového ZZŠ je komplexne riešiť takéto situácie. Jednou z najvýznamnejších zmien, ktorú pritom od júla 2004 prináša, je, že za takéto konanie bude zodpovedať už nielen štát, ale aj obce, mestá a vyššie

územné celky, a to tak pri výkone prenesenej štátnej správy, ako aj pri výkone originálnych samosprávnych kompetencií.

Nezákonné
rozhodnutie

Územná samospráva - rovnako ako štát - zodpovedá v zmysle ZZŠ v prvom rade za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím (ďalej len „NR“). Tej sa podľa nového zákona môže domáhať každý, avšak len za predpokladu, že splní nasledujúce štyri podmienky: 1. proti rozhodnutiu, ktoré považuje za nezákonné, podá včas riadny opravný prostriedok (v prípadoch hodných osobitného zreteľa to však možno odpustiť), 2. napádané právoplatné rozhodnutie je následne zo strany odvolacieho orgánu zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť, 3. v ďalšom kroku podá poškodený písomnú žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody príslušnému ministerstvu (to v prípade preneseného výkonu štátnej správy obcí a VÚC) alebo priamo starostovi, alebo predsedovi VÚC (ak ide o výkon samosprávnych kompetencií), 4. v prípade neuspokojenia tohto nároku zo strany rezortu alebo starostu/predsedu VÚC do 6 mesiacov sa obráti so

žalobou na náhradu škody za NR na okresný súd.

Nesprávny
úradný postup

Samospráva aj štát ďalej zodpovedajú i za škodu spôsobenú tzv. nesprávnym úradným postupom (ďalej len „NÚP“). Tým sa v zmysle ZZŠ rozumie napr. nevydanie rozhodnutia v zákonom stanovenej lehote, nečinnosť úradu či súdu, zbytočné prieťahy v konaní týchto orgánov či iný nezákonný zásah do práv fyzických a právnických osôb. Pri domáhaní sa nároku na náhradu škody spôsobenej NÚP pritom občan nemusí, prirodzene, splniť všetky 4 vyššie uvedené podmienky, ale len tretiu a štvrtú z nich - t. j. predbežne prerokovať nárok a v prípade nedohody podať žalobu na príslušný okresný súd.

Iné dôležité
ustanovenia

Práva na náhradu škody za NR sa možno domáhať nielen v konaniach spravujúcich sa režimom zákona o správnom konaní (tzv. správny poriadok), ale aj v akýchkoľvek iných konaniach, v ktorých vznikla občanovi škoda. Nároky podľa tohto zákona si môže uplatňovať každý,

s kým nebolo konané ako s účastníkom konania. Tak pri NR ako aj pri NÚP sa uhrádza skutočná škoda i ušlý zisk, pričom náhrada škody zahŕňa aj náhradu trov konania (vrátane trov právneho zastúpenia). Významnou novinkou je tiež možnosť za istých okolností uhrádzať občanom i nemajetkovú ujmu v peniazoch. Nároky podľa ZZŠ sa premlčujú do troch rokov, odkedy sa poškodený o škodu dozvedel, najneskôr však do desať rokov odo dňa doručenia NR. V prípade, že štát alebo samospráva musia občanovi uhradiť za NR či NÚP náhradu škody, môžu si následne uplatniť voči konkrétnemu zodpovednému úradníkovi tzv. regresnú náhradu. Obdobná povinnosť sa vzťahuje aj na sudcov, pričom tí budú vo vybraných prípadoch zbytočných prieťahov alebo svojvoľných rozhodnutí musieť vrátiť štátu regresnú náhradu v celej výške.

Vladimír Pirošík

Literatúra:

Đlugošová, Z.: Poškodil vás štát? Možnosti náhrady škody spôsobenej štátnymi orgánmi. Ponická Huta, Centrum pre podporu miestneho aktivizmu, 2000. kol.: K niektorým otázkam výkladu a používania ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. Bratislava, Najvyšší súd SSR, 1977. Zákon č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom. Zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov.

Nová publikácia Transparency International Slovensko (TIS). Pirošík, V. – Sičáková-Beblavá, E. – Pavlovič, B.: Decentralizácia a korupcia. Bratislava, TIS 2004.

Aktuálna téma, akou je dnes nepochybne proces decentralizácie na Slovensku, sa stala inšpiráciou pre napísanie novej

publikácie autorov Vladimíra Pirošíka, Emílie Sičákovovej-Beblavej a Branislava Pavloviča, ktorá vyšla v apríli 2004.

Decentralizácia vo všeobecnosti sa chápe ako presun moci na nižšiu ako centrálnu úroveň štátu. Okolo tohto pojmu vzniká množstvo nejasností, ktoré vyplývajú z toho, že decentralizácia pomenúva v každej krajine jedinečné procesy zmeny štruktúry verejnej správy. Vďaka podobným prebiehajúcim procesom sa aj Slovensko zaradilo medzi unitárne štáty, ktoré politicky, administratívne a finančne významne posilňujú svoje nižšie správne jednotky.

Tieto zmeny prinášajú so sebou mnoho nových výziev a rizík. Modifikuje sa rozhodovací inštitucionálny systém. Zatiaľ čo priblíženie správy vecí verejných občanom za účelom zefektívnenia poskytovania verejných služieb je možné vnímať ako prínos decentralizácie, decentralizácia môže priniesť so sebou aj viaceré negatíva alebo riziká. Jedným z hlavných rizík, na ktoré chceli autori tejto publikácie upozorniť, je riziko zvýšenia korupcie alebo decentralizovania korupcie.

Nová publikácia TIS identifikovala základné faktory, ktoré vedú podľa autorov ku korupčnému správaniu sa v slovenskej samospráve. Tieto faktory sa na úrovni samosprávy prejavujú v konkrétnych oblastiach a majú rôznu povahu. V zhode so skúsenosťami z iných krajín strednej Európy ich bolo determinovaných šesť. Priblížme si v krátkosti, o ktoré ide.

1. Medzery v legislatívnom prostredí

Napríklad Zákon o obecnom zriadení umožňuje obecným poslancom angažovať sa v obecných firmách, ale neukladá im povinnosť pravidelne priznať svoje majetkové pomery.

2. Nedostatočný a nerovný prístup k informáciám

Ide zrejme o jeden z najčastejších faktorov korupcie. Môže mať najmenej tri podoby: (a) porušovanie zákonnej povinnosti, (b) obchádzanie účelu zákona, (c) zneužívanie informačného privilégiu. Typickými prejavmi bývajú: skupovanie lacnej obecnej pôdy poslancami či zamestnancami obce (ich blízkymi osobami), po ktorom nasleduje jej rekvizícia na stavebné parcely, ale aj „vynášanie“ podrobných informácií o strategických investičných zámeroch obce, o verejných obstarávaníach či o presných kritériách výberových konaní výhradne v prospech vybranej skupiny subjektov.

3. Nedostatočná interná a externá kontrola samosprávy

Internú kontrolu vykonáva hlavný kontrolór obce. V mnohých obciach však zatiaľ chýba. Externú kontrolu vykonáva Najvyšší kontrolný úrad SR, no ten nemôže kontrolovať všetky peniaze, s ktorými obec hospodári, ale len tie, ktoré sú určené na prenesený výkon štátnej správy.

4. Konflikt verejných a súkromných záujmov

Je to významný problém na Slovensku tak na centrálnej úrovni štátu, ako aj na lokálnej úrovni. Poslanec napríklad môže byť členom predstavenstva akciovej spoločnosti založenej obcou atď.

Ako poslanec tak môže hlasovať o svojom vymenovaní (odvolaní) do funkcie v takejto spoločnosti či o prevode obecného majetku do nej. Problémom v tomto smere je aj prepojenie obchodných a podnikateľských aktivít poslancov (ich príbuzných) na obecný rozpočet. Realita je vo viacerých mestách taká, že súkromné firmy poslancov vykonávajú pre mesto niektoré komunálne služby (napríklad údržbu mestských komunikácií, údržbu zelene), pričom občias majú takéto služby dokonca povahu monopolu.

5. Nedostatočná etická infraštruktúra

Chýbajú jasné pravidlá prijímania darov a iných výhod, ďalej nie sú dostatočne jasne špecifikované pravidlá pre riešenie (ne)predpojatosti pracovníka, úprava postzamestnaneckých úmedzení, definovanie povinnosti deklarovať ma-

jetkové príjmy jednotlivých aktérov. Slabšou stránkou sú aj pravidlá pre vzťahy s verejnosťou a médiami.

6. Slabá participácia verejnosti na kontrole samosprávy

Verejnosť sa o činnosť územnej samosprávy príliš nezaujíma. Efektívny tlak zdola, monitorovanie činnosti územnej samosprávy, príprava odborných analýz zameraných na jednotlivé sféry verejnej politiky, ktoré obec pripravuje, komunikácia so širšou verejnosťou, odborná analýza prijatých rozhodnutí, ako aj vykonávanie monitorovacích aktivít môžu znamenať zvýšenie rizika odhalenia korupčného správania sa a zvyšovanie efektívnosti skladania účtov predstaviteľov územnej samosprávy občanom.

Pred slovenskou územnou samosprávou stojí mnoho zaujímavých práce zameranej na účinné potlačenie korupcie. Snahu o znižovanie korupcie v slovenských obciach je potrebné vnímať v širšom kontexte - od úspešnej snahy potlačiť korupciu v územnej samospráve závisí, či sa decentralizácia stane efektívnym protikorupčným nástrojom, ktorým by sa celková korupcia v krajine mohla znížiť, alebo naopak, tak ako sa to stalo v mnohých iných štátoch - decentralizáciou dôjde k posilneniu lokálnej korupcie a miestnych prepojení ekonomickej a politickej moci. Len tak môže decentralizácia splniť stanovené ciele - zlepšenie priameho výkonu správy vecí verejných a poskytovanie verejných služieb, vytvorenie podmienok pre prosperitu a trvalo udržateľný rozvoj Slovenska.

Nová publikácia TIS je dostupná v Protikorupčnej knižnici TIS a v slovenských verejných knižniciach. ♦

FAKTORY KORUPCIE NA LOKÁLNEJ ÚROVNI

1. Medzery v legislatívnom prostredí
2. Nedostatočný a nerovný prístup k informáciám
3. Nedostatočná interná a externá kontrola samosprávy
4. Konflikt verejných a súkromných záujmov
5. Nedostatočná etická infraštruktúra
6. Slabá participácia verejnosti na kontrole samosprávy

OBLASTI KORUPCIE NA LOKÁLNEJ ÚROVNI

1. Odpredaj obecného majetku
2. Prenájom a správa obecného majetku
3. Investičná činnosť obce
4. Verejné obstarávanie tovarov a služieb
5. Obstarávanie a spracúvanie územnoplánovacej dokumentácie
6. Úverová politika
7. Zabezpečovanie služieb pre obec
8. Vlastná rozhodovacia činnosť obce
9. Správa obecného úradu

Zdroj: Pirošík, V. - Sičáková-Beblavá, E. - Pavlovič, B.: *Decentralizácia a korupcia*. Bratislava, TIS 2004.